

Forslag til ny felles rammeplan for samiske lærerutdanninger

Hoveddel og underkapitler

1. juni 2026

Innhold

§ 1 VIRKEOMRÅDE – § 1 DOAIBMAGUOVLU.....	5
§ 2 FORMÅL – § 2 ULBMIL	5
§ 3 GRUNNLEGGENDE FORUTSETNINGER FOR ALL SAMISK LÆRERUTDANNING – § 3 BUOT SÁMI OAHPAHEADDJEOAHPUID VUOÐÐOEAVTTUT	6
§ 4 FELLES KJERNEKOMPETANSER – § 4 OKTASAŠ VUOÐÐOGELBBOLAŠVUOHTA.....	7
§ 5 PARTNERSKAP I LÆRERUTDANNING – § 5 VERDDEVUOHTA OAHPAHEADDJEOAHPUS .	9
§ 6 UTDANNINGENS NIVÅ – § 6 OAHPUID DÁSIT	10
§ 7 SÆRLIGE BESTEMMELSER OM UTDANNINGENS INNHOLD – § 7 OAHPU SISDOALU SIERRANAS MEARRÁDUSAT	11
§ 8 NASJONALE RETNINGSLINJER OG STUDIEPLAN – § 8 NATIONÁLA NJUOLGGADUSAT JA OAHPPOPLÁNA	12
§ 9 INNPASS – § 9 HEIVEHEAPMI	13
§ 10 UNNTAK – § 10 SPIEHKASTEAMIT	13
§ 11 SAMISK LÆRERUTDANNING FOR BARNEHAGE – § 11 SÁMI OAHPAHEADDJEOAHPPU MÁNÁIDGÁRDDI VÁRÁS	14
§ 11-1 Utdyping av kjernekompetanser.....	14
§ 11-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	14
§ 12 SAMISK LÆRERUTDANNING FOR TRINN 1–4 – §12 SÁMI OAHPAHEADDJEOAHPPU CEHKIIDE 1–4	15
§ 12-1 Utdyping av kjernekompetanser.....	15
§ 12-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	15
§ 13 SAMISK LÆRERUTDANNING FOR TRINN 5–7 – § 13 SÁMI OAHPAHEADDJEOAHPPU CEHKIID 5–7 VÁRÁS	16

§ 13-1 Utdyping av kjernekompetanser.....	16
§ 13-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	16
§ 14 SAMISK LÆRERUTDANNING FOR TRINN 8–10 – § 14 SÁMI OAHPAHEADDJEOAHPPU CEHKIID 8–10 VÁSTE.....	17
§ 14-1 Utdyping av kjernekompetanser.....	17
§ 14-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	17
§ 14-3 Unntak	17
§ 15 SAMISK LÆRERUTDANNING FOR TRINN 11–13, STUDIEFORBEREDENDE UTDANNINGSPROGRAM OG FELLESFAG I VIDEREGÅENDE OPPLÆRING – § 15 SÁMI OAHPAHEADDJEOAHPPU CEHKIIDE 11–13, STUDERENRÁHKKANAHHTTI OAHPPOPROGRÁMMAID JA JOATKKAOAHPAHUSA OKTASAŠFÁGAID VÁSTE	18
§ 15-1 Utdyping av kjernekompetanser.....	18
§ 15-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	18
§ 16 SAMISK LÆRERUTDANNING FOR FAG- OG YRKESOPPLÆRING I VIDEREGÅENDE OPPLÆRING – § 16 SÁMI OAHPAHEADDJEOAHPPU JOATKKAOAHPAHUSA FÁGA- JA FIDNOOAHPAHUSA VÁSTE.....	19
§ 16 -1 Utdyping av kjernekompetanser:	19
§ 16-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	19
§ 17 LÆRERUTDANNING FOR FORBEREDENDE OG VIDEREGÅENDE OPPLÆRING FOR VOKSNE.....	20
§ 17-1 Utdyping av kjernekompetanser.....	20
§ 17-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	20
§ 17-3 Unntak	20
§ 18 SAMISK LÆRERUTDANNING FOR PRAKTISKE OG ESTETISKE FAG	21
§ 18-1 Utdyping av kjernekompetanser.....	21
§ 18-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	21
§ 19 PRAKTISK-PEDAGOGISK UTDANNING – ALLMENN	23
§ 19-1 Utdyping av kjernekompetanser.....	23

§ 19-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold	23
§19-3 Unntak	23

§ 1 Virkeområde – § 1 Doaibmaguovlu

Forskriften gjelder for universiteter og høgskoler som gir samiske lærerutdanninger for lærere i barnehage og grunnpoplæring, herunder forberedende opplæring og videregående opplæring for voksne. Rammeplanene for de samiske og de norske lærerutdanningene er likeverdige.

Undervisningsspråk for de samiske lærerutdanningene er samisk. Det skal gis undervisning på samisk i flere fag enn i faget samisk. Det kan gjøres unntak for institusjoner som gir lule- og sørsamisk utdanning, i de fag, emner eller timer det ikke er mulig å gjennomføre undervisning på samisk.

For å være kvalifisert til opptak ved samiske lærerutdanninger, skal man dokumentere kompetanse i samisk, gjennom formell dokumentasjon eller nærmere regler fastsatt av institusjonen (jf. Forskrift om opptak til høgare utdanning § 4-10).

§ 2 Formål – § 2 Ulbmil

Forskriftens formål er å sikre at utdanningsinstitusjonene gir profesjonsrettede og forskningsbaserte lærerutdanninger med høy faglig kvalitet og relevans.

Utdanningene skal bygge på samisk språk, kultur, kunnskaps- og læringssyn, og dette skal komme til uttrykk i alle deler av utdanningene. Utdanningene skal være relevante og framtidsrettede, og bygge på kunnskap om og forståelse for behov i samiske samfunn. Utdanningene skal kjennetegnes som nasjonalt og internasjonalt gode profesjonsutdanninger i høyere utdanning.

Utdanningene skal kvalifisere lærere som kan ivareta barnehagen og grunnpoplæringens oppdrag forankret i samisk språk, kultur og verdier og bidra til å videreutvikle barnehager, skoler og lærerprofesjonens rolle i et samisk og flerkulturelt samfunn i endring.

Utdanningene skal bidra til demokratisk deltakelse og utvikling og bygge på et felles verdigrunnlag for hele lærerprofesjonen, slik det er uttrykt blant annet i formålsparagrafene for barnehage og grunnpoplæring. Kunnskapsutvikling, kritisk tenkning, etisk bevissthet, inkludering og fellesskapsorientering skal prege utdanningene. Respekt for mangfold skal være sentralt.

Utdanningene skal fremme kompetanse om urfolks rettigheter nasjonalt og internasjonalt, og sikre innsikt i og ivaretagelse av samiske barn og unges rettigheter slik de er nedfelt i gjeldende lov- og regelverk.

Utdanningene skal også kunne kvalifisere til arbeid som lærer i Sverige og Finland.

§ 3 Grunnleggende forutsetninger for all samisk lærerutdanning – § 3 Buot sámi oahpaheaddjeoahpuid vuodđoeavttut

Samisk lærerutdanning skal ha studentenes utvikling, danning og progresjon i sentrum.

Utdanningene skal kjennetegnes av høye forventninger til studentene samt studentaktive og utforskende læringsformer og arbeidsmåter forankret i samiske læringssyn. Undervisningen, veiledningen, praksisopplæringen og vurderingen av studentene skal være lærings- og dannelsesfremmende, profesjonsrettet, og bidra til tydelig progresjon i studiet.

Samisk lærerutdanning skal være forskningsbasert, erfaringsbasert og forankret i samiske kunnskapssystemer og kunnskapsforståelser og samisk tradisjonell kunnskap, sámi árbevirolaš máhttovuodđu. Utdanningene skal fremme kunnskap om samiske lærings- og kunnskapssyn, verdier, språk, kultur og samfunnsforhold og gi studentene kompetanse til å anvende denne kunnskapsbasen i sin profesjonsutøvelse og profesjonelle utvikling. Utdanningene skal styrke studentenes språkkompetanse og ferdigheter i samisk, både muntlig og skriftlig.

Samisk lærerutdanning skal integrere fag, teori og praksis i undervisning, veiledning og vurdering.

Utdanningene skal gjenspeile den samiske lærerprofesjonens samlede kompetansebehov.

Praksisopplæring skal ha en sammenbindende funksjon. Lærerutdanningenes studiesteder skal sammen med barnehager/skoler legge til rette for integrerte læringsaktiviteter som til sammen gir studentene profesjonskompetanse som bygger på profesjonens verdier og kjernekompetanser.

Samisk lærerutdanning i hele landet skal være likeverdig når det gjelder kvalitetshensyn og minimumskrav. Det skal være tydelig at lærerutdanningene kvalifiserer for tilsetting i barnehage og/eller grunnopplæring, herunder forberedende og videregående opplæring for voksne.

Samisk lærerutdanning skal bygge på langsiktige, likeverdige og forpliktende partnerskap som omfatter lærerutdanningsinstitusjon, barnehager/skoler og eiere/lokale myndigheter, og eventuelt andre relevante aktører.

§ 4 Felles kjernekompetanser – § 4 Oktasaš vuodđogelbbolašvuohhta

Utdanningene skal sikre at studentene utvikler kjernekompetanser som er felles for alle lærere i samisk barnehage og grunnopplæring og som gir mestringstro i møte med komplekse og uforutsette situasjoner. De ulike typene kompetanse skal være forankret i forskning og erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap. De skal tolkes og operasjonaliseres i sammenheng, med utgangspunkt i profesjonens felles verdigrunnlag, og med mål om at studentene skal bli kritiske, selvstendige og samarbeidende lærere.

Språklig kompetanse handler om studentenes samiskspråklige og flerspråklige kompetanse og utvikling. Dette innbefatter kunnskap om språk, språkutvikling og flerspråklighet som utgangspunkt for opplæring som støtter barn, unge og voksnes evne til å forstå, uttrykke seg og reflektere over kunnskap i flerspråklige læringsmiljøer. Videre innebærer det kompetanse til å styrke og utvikle samisk språk i en permanent minoritetsspråklig situasjon.

Kulturkompetanse handler om helhetlig forståelse av og evne til å formidle samisk kultur, naturforståelse, kulturmangfold og tradisjonell kunnskap på ulike læringsarenaer, herunder natur og nærmiljø. Kompetansen innebærer også evne til å knytte barnehagens og grunnopplæringens innhold til barn, unge og voksnes erfaringer og støtte dem i å utvikle og utøve rollen som aktører i eget liv og i samfunnet, både som del av urfolkssamfunnet og storsamfunnet.

Pedagogisk kompetanse handler om å forstå barn, unge og voksnes lek, læring, utvikling og danning i ulike kontekster, særlig ut fra samiske læringstradisjoner, lærings- og kunnskapssyn og pedagogisk grunnsyn. Det omfatter å kunne anvende kompetansen i pedagogisk arbeid og å kunne bruke den i profesjonsfellesskapet i møte med komplekse pedagogiske utfordringer. Kompetansen innebærer kunnskap om forhold knyttet til overganger som barn, unge og voksne står i, spesielt med tanke på erfaringer, behov og utfordringer samiske barn, unge og voksne kan ha i den forbindelse.

Faglig kompetanse handler om faglig kunnskap, faglige ferdigheter, innsikt i fagenes vitenskapelige metoder og utvikling. Det innebærer også kompetanse til å inkludere og videreføre tradisjonell kunnskap som en del av læringen i barnehagen og opplæringen i fag. Faglig kompetanse omfatter profesjonsfaglige og tverrfaglige problemstillinger knyttet til fagenes rolle i et helhetlig utdanningsløp i barnehage og grunnopplæring.

Didaktisk kompetanse handler om å kunne planlegge, lede og evaluere pedagogisk arbeid, samt vurdere barn, unge og voksnes læring og utvikling, også som fjernbasert pedagogisk støtte og fjernundervisning. Kompetansen innebærer å forstå og ivareta barn, unge og voksnes forutsetninger og muligheter, og å utforme trygge, motiverende og inkluderende lek- og læringsmiljø. Videre innebærer didaktisk kompetanse kritisk og reflektert bruk av analoge og digitale læringsressurser og samiske tradisjonelle arbeidsmåter.

Relasjonskompetanse handler om *ovttastallan*, å møte andre mennesker som mennesker, og møte mennesker på måter som fremmer kommunikasjon og samhandling i ulike situasjoner og relasjoner. Kompetansen inkluderer det å ta ansvar for etablering og utvikling av omsorg og tillit i relasjoner med og mellom barn, unge og voksne, og bidra til profesjonelt samarbeid.

Mangfoldskompetanse handler om å anerkjenne og verdsette menneskelig, språklig og kulturelt mangfold og funksjonsvariasjoner, og bidra til inkluderende og trygge pedagogiske miljøer for lek, læring, utvikling og dannelse. Kompetansen innebærer kritisk refleksjon om egne og andres holdninger og handlinger, om maktforhold og privilegier, og kompetanse i kultursensitiv profesjonsutøvelse og å kunne møte barn, unge og voksne med respekt for deres bakgrunn, identitet, erfaringer og behov.

Profesjonsetisk kompetanse handler om å utøve profesjonelt skjønn, fremme toleranse, respekt og likeverd og ivareta barn, unge og voksnes rettigheter i kraft av rollen og posisjonen som lærer. Kompetansen fordrer etisk bevissthet og profesjonell integritet. Profesjonsetisk kompetanse handler også om kjennskap til konsekvenser av fornuftspolitikk og kolonialiseringprosesser og kunnskap om forsoningsprosesser.

System- og organisasjonskompetanse handler om å ha innsikt i oppvekst- og utdanningssystemet, med særlig fokus på barnehagens og grunnskolelæringens rolle og mandat, og å forstå betydningen av tverrsektorielt samarbeid. Kunnskap om organisering og ledelse, samt ansvars- og oppgavefordeling er en del av kompetansen. I tillegg handler det om å forstå hvordan pedagogisk praksis bidrar til å videreføre og utvikle sentrale samiske samfunnsverdier, både i en allsamisk kontekst, men også som en styrke for et demokratisk nasjonalt fellesskap.

Endrings- og utviklingskompetanse handler om å kunne analysere, begrunne og utvikle egen og profesjonens felles profesjonelle praksis i barnehage og grunnskolelæring. Det inkluderer å kunne bidra i pedagogisk endrings- og utviklingsarbeid i barnehage- og skolesektoren, og på tvers av sektorer for å fremme nytenkning og innovasjon.

§ 5 Partnerskap i lærerutdanning – § 5 Verddevuohhta oahpaheaddjeoahpus

Partnerskap skal bidra til å sikre kvalitet i samisk lærerutdanning og barnehage/grunnopplæring.

Med partnerskap menes formalisert samarbeid mellom lærerutdanningsinstitusjon, barnehager/skoler eller andre relevante institusjoner og eiere/ lokale/regionale myndigheter, også i ulike land. Partnerskap kjennetegnes av likeverdighet mellom partene og at det gir merverdi utover det hver enkelt aktør kan oppnå alene.

Samarbeidet om samisk lærerutdanning skal bidra til å øke kunnskap og kompetanse om samisk barnehage og grunnopplæring og bidra til at kunnskapen blir ivaretatt og utviklet til det beste for lærerutdanningsinstitusjonen og aktuelle samarbeidspartnere.

Samarbeidet om kvalitet i lærerutdanningene som denne rammeplanen omfatter, skal sikre profesjonsrettete utdanninger og styrke sammenhengen mellom utdanningenes ulike deler. Samarbeidet omfatter planlegging, gjennomføring og evaluering av utdanningene, og ivaretas/forvaltes av ansatte på ulike nivå.

§ 6 Utdanningenes nivå – § 6 Oahpuid dásit

Samisk lærerutdanning for barnehage og samisk lærerutdanning for yrkesfag skal være på bachelornivå og ha et omfang på 180 studiepoeng. Samisk lærerutdanning i fag- og yrkesopplæring i videregående opplæring som også utdanner til trinn 8–10, kan ligge på bachelornivå.

Samiske lærerutdanninger for trinn 1–4, trinn 5–7, trinn 8–10 og trinn 11–13 for studieforbereende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring skal være integrerte masterutdanninger og ha et omfang på 300 studiepoeng (jf. forskrift til universitets- og høyskoleloven § 2-8).

Videreutdanning som bygger på en bachelorgrad, skal være en integrert masterutdanning med praktisk-pedagogisk utdanning og en profesjonsrelevant masteroppgave. Utdanningen skal oppfylle kravene som stilles til erfaringsbasert eller ordinær mastergrad i henhold til §§ 2-6 og 2-7 i forskrift til universitets- og høyskoleloven.

Samiske lærerutdanninger for trinn 5–7, trinn 8–10 og trinn 11–13 for videregående studieforbereende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring samt forberedende og videregående opplæring for voksne, kan være videreutdanning og ha et omfang på mellom 60 og 120 studiepoeng. Opptakskrav for videreutdanning er avlagt bachelorgrad eller mastergrad, og minst ett relevant fag, i eller i tillegg til graden, som gir kompetanse til å undervise etter opplæringsforskrifta.

Videreutdanning som bygger på en mastergrad, skal inneholde en praktisk pedagogisk utdanning som gir pedagogisk kompetanse etter opplæringsforskriften.

Lærerutdanninger for trinn 5–7, trinn 8–10 og trinn 11–13 for videregående studieforbereende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring samt forberedende og videregående opplæring for voksne, kan være videreutdanning og ha et omfang på 60 studiepoeng. Opptakskrav skal være avlagt bachelorgrad i et fag relevant for undervisning i grunnopplæringen, minst 30 studiepoeng samisk i, eller i tillegg til, graden. Denne videreutdanningen kan avgrenses til å gjelde fram til 2037. Studenter som søker opptak, må dokumentere samisk språkkompetanse i henhold til opptakskravene.

Samiske lærerutdanninger for videregående opplæring for fag- og yrkesopplæring kan være en praktisk-pedagogisk videreutdanning på 60 studiepoeng.

§ 7 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold – § 7 Oahpu sisdoalu sierranas mearrádušat

Utdanningene skal inneholde minst 30 studiepoeng i profesjonsrettet pedagogikk.

Utdanningene skal inneholde minst 30 studiepoeng i samisk språk som er relevant for nivået/trinnet utdanningen er for. Kravet om minst 30 studiepoeng i samisk språk i utdanningen gjelder ikke for lærerutdanninger som videreutdanning med minimum 60 studiepoeng påbygg til annen utdanning.

Bachelorutdanninger på 180 studiepoeng skal inneholde en bacheloroppgave på minimum 15 studiepoeng.

Masterutdanninger på 300 studiepoeng skal inneholde en masteroppgave på minimum 30 studiepoeng.

Lærerutdanninger som videreutdanning med minimum 60 studiepoeng påbygg til annen utdanning skal inneholde minst 30 studiepoeng pedagogikk, 30 studiepoeng fagdidaktikk og skal gi kompetanse til å undervise etter opplæringsforskrifta.

Praksisopplæringen skal foregå på læringsarenaer hvor barnehagen og grunnopplæringens aktiviteter foregår. Praksisopplæringen skal utgjøre minst 100 dager for bachelorutdanninger, 105 dager for integrerte masterutdanninger og 60 dager for lærerutdanninger som videreutdanning med minimum 60 studiepoeng påbygg til annen utdanning. Omfang av dager i praksis skal regnes som hele arbeidsdager. For lærerutdanning for yrkesfag på 180 studiepoeng kan inntil 30 dager av praksisopplæringen omgjøres til yrkesfaglig praksis knyttet til arbeidslivet.

Praksisopplæringen skal legge til rette for at studentene utvikler en profesjonsidentitet gjennom deltakelse i profesjonsfaglige fellesskap. Praksisopplæringen skal være faglig relevant, veiledet, variert og vurdert. Den skal speile bredden i læreres profesjonsutøvelse som vist i § 5. Det skal være nær sammenheng mellom praksisopplæring og de andre delene av utdanningene.

Lærerutdanningsinstitusjonen skal legge til rette for at studentene kan gjennomføre praksisen i samiske barnehager, samiske barnehageavdelinger, samiske skoler eller samiske klasser/grupper, og eventuelle andre relevante institusjoner der samisk læringssyn, språk og kultur er sentralt. Lærerutdanningsinstitusjonen skal også legge til rette for at studentene skal kunne gjennomføre praksis i ulike områder, og ulike land om mulig.

§ 8 Nasjonale retningslinjer og studieplan – § 8 Nationála njuolggadusat ja oahppoplána

Kunnskapsdepartementet skal sørge for at det utarbeides veiledende nasjonale retningslinjer. Den enkelte institusjon skal sammen med de andre partene i partnerskapet, utarbeide studieplaner etter universitets- og høyskoleloven § 11.

Felles kjernekompetanser og profesjonens verdigrunnlag skal danne utgangspunkt for læringsutbyttebeskrivelser som institusjonene skal utarbeide i samarbeid med barnehager/skoler og andre relevante aktører. Læringsutbyttebeskrivelsene skal utarbeides ut fra studieprogrammets nivå og i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

Vurderingsformene skal reflektere utdanningenes mål og innhold. Bachelor- og masteroppgaver skal dokumentere kompetanse i å fordype seg i et avgrenset emne samt anvende profesjonsrelevant kunnskap.

Studieplanen skal beskrive hvordan utdanningene legger til rette for at studentene utvikler muntlige og skriftlige ferdigheter i samisk og norsk.

For studenter som ikke har vurdering i begge norske målformer fra videregående opplæring, kan det gis fritak for vurdering i én av målformene i norsk. Karakterkravet i norsk kan oppfylles av gjennomsnittskarakter i samisk og hjemlandets hovedspråk.

Utenlandske studenter som ikke har videregående opplæring fra Norge, kan gis fritak fra norsk dersom de tar hjemlandets hovedspråk som del av utdanningen. Studieplanen skal beskrive hvordan dette ivaretas.

§ 9 Innpass – § 9 Heiveheapmi

Institusjonene kan vurdere om tidligere gjennomført utdanning kan kvalifisere for innpass i utdanningene, jf. universitets- og høyskoleloven § 9-1 til 9-5.

§ 10 Unntak – § 10 Spiehkasteamit

Alternativ plassering av videreutdanning som påbygg til annen utdanning som har et omfang på 60 studiepoeng.

Som midlertidige ordninger har departementet åpnet for følgende:

Lærerutdanninger for trinn 5–7, trinn 8–10 og trinn 11–13 for videregående studieforbereende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring kan være videreutdanning og ha et omfang på 60 studiepoeng. Opptakskrav skal være avlagt bachelorgrad i et fag relevant for undervisning i grunnopplæringen, minst 30 studiepoeng samisk i, eller i tillegg til, graden.

Denne videreutdanningen kan avgrenses til å gjelde fram til 2037. Studenter som søker opptak, må dokumentere samisk språkkompetanse i henhold til opptakskravene.

§ 11 Samisk lærerutdanning for barnehage – § 11 Sámi oahpaheaddjeoahppu mánáidgárddi várás

Utdanningen skal rettes mot pedagogisk arbeid i barnehagen.

§ 11-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 4, skal utdanningen gi kompetanse i å:

- ivareta hvert enkelt barn og deres individuelle forutsetninger, behov og utvikling, og støtte opp under barns identitetsutvikling og utvikling som selvstendig menneske, basert på pedagogiske vurderinger, og ivareta barnas rettigheter.
- møte barns mange måter å være og kommunisere på og ivareta barns utforskende, lekende og skapende uttrykksformer og språklige og motoriske utvikling.
- støtte barnas samiskspråklige utvikling og tilhørighet til og utforskning av samisk kultur og samfunn.
- ivareta, tilrettelegge for og stimulere barns lek og ivareta lekens egenverdi.
- bygge trygge og varierte pedagogiske miljø med utgangspunkt i samisk pedagogikk og samisk kultur.
- lede pedagogisk arbeid i barnehagen med forankring i samisk pedagogisk grunnsyn, kultur og samisk tradisjonell kunnskap. Dette gjelder både barn, ansatte og institusjon.
- ivareta samarbeid med hjemmet for å støtte og utvikle barnets språk, kultur og identitet.

§ 11-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag, og ha forankring i samisk språk og samiske lærings- og kunnskapssyn.
- Utdanningen skal sikre faglig bredde og stimulere til tverrfaglige aktiviteter med utgangspunkt i samiske tradisjoner. I tillegg til pedagogikk, skal lærerutdanning for barnehage inneholde følgende fag: samfunnsfag, religion/livssyn/etikk, samisk, norsk, matematikk, naturfag (herunder mat og helse), fysisk fostring, joik og samisk musikk, drama og duodji.
- Fagene skal studiepoengfestes. Fagene skal inngå i emner som belyser profesjonsrettede tematikker. Utdanningsinstitusjonene må ha lokale strukturer som sikrer tverrfaglig samarbeid og sammenheng i utdanningen.
- Bacheloroppgaven skal være profesjonsrettet og praksisorientert.
- Utdanningens 3. studieår skal inneholde profesjonsrettet fordypningsemne på 30 studiepoeng.

§ 12 Samisk lærerutdanning for trinn 1–4 – §12 Sámi oahpaheaddjeoahppu cehkiide 1–4

Utdanningen skal rettes mot opplæring på trinn 1–4 og forberedende opplæring for voksne.

§ 12-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i §4, skal utdanningen gi kompetanse i å:

- å møte barn i overgangen til skole og lede læringsarbeid de første skoleårene med utgangspunkt i elevenes kultur og språkkompetanse.
- å støtte barns mestringstro, positive identitet, selvfølelse, og tilhørighet til, og forståelse av, samisk kultur og samfunn.
- å gi opplæring i og på samisk i ulike fag og i ulike kontekster.
- å gi grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring med vekt på opplæring i og på samisk gjennom tverrfaglig undervisning.
- å skape og formidle estetiske opplevelser for elevene og legge til rette for kreativitet og undring i alle fag, med utgangspunkt i barnas lek og i samiske kulturuttrykk og estetiske tradisjoner.

§ 12-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Alle fag som tilsvarer skolefag, skal omfatte fagdidaktikk og begynneropplæring og synliggjøre fagets relevans i en samisk kontekst.
- Utdanningen skal inneholde minst 60 studiepoeng med profesjonsrettet pedagogikk og minst 30 studiepoeng i hvert av fagene samisk og matematikk.
- Praksis ved trinn 1–4 skal inngå i utdanningen.
- Masteroppgaven skal være profesjonsrettet og praksisorientert.

§ 13 Samisk lærerutdanning for trinn 5–7 – § 13 Sámi oahpaheaddjeoahppu cehkiid 5–7 várás

Utdanningen skal rettes mot opplæring på trinn 5–7 og forberedende opplæring for voksne.

§ 13-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 4, skal utdanningen gi kompetanse i å:

- bruke samiske språk, kultur, verdier og erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap som utgangspunkt for utvikling og læring, og introdusere vitenskapelig tenkning og arbeidsmåter.
- anvende varierte faglige og flerfaglige læringsformer med elementer av lek og praktiske tilnærminger.
- støtte bruk og utvikling av samisk språk i varierte teoretiske og praktiske sammenhenger både faglig og i dannelsesperspektiv.
- utvikle elevenes evne til å forstå, uttrykke og reflektere over kunnskap i varierte flerspråklige læringsmiljøer.
- tilrettelegge for læring med gradvis økende kompleksitet og gi elevene grunnlag for å orientere seg i samtid og framtid i et samisk og globalt perspektiv.
- støtte elevene til å bli kjent med egne ressurser, trygg identitet og tilhørighet til både et samisk og norsk og mangfoldig samfunn.

§ 13-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Alle fag som tilsvarer skolefag, skal omfatte fagdidaktikk og synliggjøre fagets relevans i en samisk kontekst.
- Utdanningen skal inneholde minst 60 studiepoeng profesjonsrettet pedagogikk.
- Utdanningen skal inneholde minst 30 studiepoeng i samisk.
- Praksis ved trinn 5–7 skal inngå i utdanningen.
- Masteroppgaven skal være profesjonsrettet og praksisorientert.

§ 14 Samisk lærerutdanning for trinn 8–10 – § 14 Sámi oahpaheaddjeoahppu cehkiid 8–10 váste

Utdanningen skal rettes mot undervisning på trinn 8–10 og forberedende og videregående opplæring for voksne.

§ 14-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 4, skal utdanningen gi kompetanse i å:

- kunne knytte undervisningen til ungdommers livsverden og støtte dem i å utvikle og utøve rollen som aktører i eget liv og i samfunnet og stå støtt i eget samisk liv og som deltaker i storsamfunnet, lokalt, nasjonalt og globalt. Dette innebærer å ha kunnskap om elevenes utvikling i overgang fra barn til ungdom.
- lede undervisning på en måte som skaper engasjement og fremmer faglig og tverrfaglig læring gjennom varierte, praktiske og elevaktive arbeidsmåter på ulike læringsarenaer der samiske tradisjonelle læringsarenaer er en del av kompetansen.
- gi underveis- og sluttvurdering i fag og inkludere samisk tradisjonell kunnskap i vurderingsgrunnlaget der det er relevant.
- fremme reflektert og kritisk bruk av digitale ressurser for å bidra til læring i fag og støtte elevene i utviklingen av digitalt medborgerskap.

§ 14-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Alle fag som tilsvarer et skolefag, skal omfatte fagdidaktikk og synliggjøre fagets relevans i en samisk kontekst.
- Utdanningen skal inneholde minst 60 studiepoeng profesjonsrettet pedagogikk.
- Praksis ved trinn 8–10 skal inngå i utdanningen.
- Masteroppgaven skal være profesjonsrettet og praksisorientert.

§ 14-3 Unntak

I studieprogrammer som også utdanner til trinn 11-13 kan fagdidaktikk inngå som eget emne.

I studieprogrammer som også utdanner til trinn 11-13 skal masteroppgaven være profesjonsrelevant.

I studieprogrammer som også utdanner til lærerutdanning for fag- og yrkesopplæring kan utdanningen være på bachelornivå, jfr. § 6 om utdanningenes nivå.

Undervisningsfagene kan rettes mot yrkesfaglige utdanningsprogram og didaktikken inneholde yrkesdidaktiske perspektiver.

§ 15 Samisk lærerutdanning for trinn 11–13, studieforbereidende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring –

§ 15 Sámi oahpaheaddjeoahppu cehkiide 11–13, studerenráhkkanahhti oahppoprográmmaid ja joatkkaohpahusa oktasašfágaid váste

Utdanningen skal rettes mot undervisning på trinn 11-13 for videregående studieforbereidende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring samt forberedende og videregående opplæring for voksne.

§ 15-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 4, skal utdanningen gi kompetanse i:

- elevers overganger mellom ungdomsskole, videregående opplæring, høyere utdanning, yrkesliv og samfunnsliv.
- fagdidaktikk og vurderingspraksiser i fag, samt erfaringsbaserte, praktiske og tverrfaglige arbeidsformer.
- samiske fagtradisjoner og kunnskapsformer i videregående opplæring.
- urfolksperspektiver og samiske kunnskapstradisjoner i fag og fagdidaktikk.
- utvikling og bruk av samiske læringsressurser til ulike undervisningsformer.
- kritisk og reflektert bruk av digitale ressurser i undervisning, vurdering og digitalt medborgerskap.

§ 15-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Alle fag som tilsvarer et skolefag, skal omfatte fagdidaktikk og synliggjøre fagets relevans i en samisk kontekst.
- Utdanningen skal omfatte minst 30 studiepoeng fagdidaktikk i masterfaget.
- Masteroppgaven skal ha fagdidaktisk eller disiplinfaglig innretning.
- Praksis i videregående opplæring skal inngå i utdanningen.

§ 16 Samisk lærerutdanning for fag- og yrkesopplæring i videregående opplæring – § 16 Sámi oahpaheaddjeoahppu joatkkaohpahusa fága- ja fidnoohpahusa váste

Utdanningen skal rettes mot undervisning for elever, lærlinger og voksne deltakere i yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående opplæring.

Utdanningen kan være bachelorutdanning eller praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag på 60 studiepoeng (PPU-Y), jf. § 6.

Studieprogram for lærerutdanning i fag- og yrkesopplæring som ikke er PPU-Y, men som rettes mot trinn 8–13, dvs. også utdanner til trinn 8–10, kan ligge på bachelornivå.

§ 16 -1 Utdyping av kjernekompetanser:

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 4, skal utdanningen gi kompetanse i:

- inkluderende og flerspråklige læringsmiljøer i samisk fag- og yrkesopplæring
- yrkesfaglig profesjonsforståelse, kvalitet og etikk i samisk fag- og yrkesopplæring
- arbeid med yrkesidentitet, yrkesstolthet og entreprenørielle perspektiver
- samiske kunnskapstradisjoner, kulturformer og livsgrunnlag i fag- og yrkesopplæring
- samiske fag- og yrkestradisjoner som del av profesjonsutøvelsen
- samarbeid mellom skole, arbeidsliv, samiske kunnskapsbærere og tradisjonelle næringer
- vurderingspraksiser som ivaretar praktisk kunnskap, tverrfaglighet og samiske fag- og yrkestradisjoner
- utvikling og bruk av læringsressurser og fjernundervisning i samisk fag- og yrkesopplæring
- kritisk og etisk refleksjon med utgangspunkt i samiske perspektiver, tradisjonell kunnskap og naturforståelse i fag- og yrkesopplæring

§ 16-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

- Pedagogikken skal være rettet mot livslang læring innen fag- og yrkesopplæringens tradisjoner.
- Fag- og yrkesdidaktikk skal omfatte 30 studiepoeng.
- Bachelorutdanninger skal ha 120 studiepoeng i yrkesfaglig bredde og dybde jfr. det yrkesfaglige utdanningsprogrammet studenten tilhører.
- Bacheloroppgaven skal være yrkesrettet og knyttet til forsknings- og utviklingsarbeid innen fag- og yrkesopplæring i et profesjonsfaglig perspektiv.
- Praksisopplæringen skal gjenspeile trinnene det utdannes til.
- Yrkespraksis i bachelorutdanninger skal ha en varighet på minimum 60 dager, hvorav minimum 30 dager breddekompetanse innen eget utdanningsprogram og minimum 30 dager dybdekompetanse innen eget fag-, svennebrev eller autorisasjonsområde.

§ 17 Lærerutdanning for forberedende og videregående opplæring for voksne

Utdanningen skal rettes mot forberedende og/eller videregående opplæring for voksne. Utdanningen skal inngå i lærerutdanninger rettet mot andre trinn og kontekster. Omfang, nivå på utdanningen og andre føringer reguleres av føringer for andre trinn og kontekster utdanningen inngår i.

§ 17-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 4, skal utdanningen gi kompetanse i:

- planlegging, gjennomføring og evaluering av opplæring basert på en ressursorientert tilnærming til voksnes språk, kultur, kompetanse, livssituasjon og mål.
- fleksibel, variert, praktisk rettet og arbeidslivsorientert opplæring i samiske og flerkulturelle samfunnskontekster med kultursensitivitet overfor den voksnes erfaringer.
- grunnleggende lese-, skrive- og matematikkopplæring for voksne i samiske og flerspråklige opplæringsløp.
- integrering av opplæring i samiske og norske språkferdigheter i fagundervisningen.
- bruk av digitale ressurser og fjernundervisning for å tilpasse undervisningen etter voksnes behov og forutsetninger.
- aktive og inkluderende læringsprosesser som understøtter livslang læring og digital deltakelse.
- realkompetansevurdering og modulstrukturert opplæring tilpasset voksnes erfaringer, arbeidsliv og læringsbehov.
- samarbeid med arbeidsliv, lokalsamfunn og samiske institusjoner om opplæring og kompetanseutvikling.

§ 17-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

Ingen særskilte føringer.

§ 17-3 Unntak

Studenter som tar norsk eller som tar norsk som andrespråk som undervisningsfag, og som ikke har fått vurdering i begge målformer i videregående opplæring, kan innvilges fritak fra vurdering i én målform, jf. § 8. Det samme gjelder utenlandske studenter uten norsk videregående opplæring. Fritak skal framgå av vitnemålet.

§ 18 Samisk lærerutdanning for praktiske og estetiske fag

Utdanningen skal rettes mot undervisning i praktiske og estetiske fag i barnehagelærerutdanning, grunnopplærings trinn 1–13, i forberedende og videregående opplæring for voksne og kulturskole.

Utdanningen er også relevant for folkehøyskole, andre læringsarenaer og det frivillige kulturlivet.

Utdanningen kan være

- a) femårig integrert masterutdanning, eller
- b) kjernekompetansene kan legges til grunn for LUPE-utdanninger med samisk profil eller
- c) eget underkapittel med bare kompetansemål for praktisk-estetiske fag, slik at de som ønsker å lage samiske lærerutdanninger med praktisk-estetisk profil kan bygge sine egne utdanninger.

§ 18-1 Utdyping av kjernekompetanser

I tillegg til kjernekompetanser angitt i § 5, skal utdanningen gi kompetanse i:

- de praktiske og estetiske fagenes betydning og verdi for å fremme kulturmangfold, bevegelsesrikdom, praktiske arbeidsformer og identitet, og bruke mangfoldet i det faglige innholdet og elevgruppa som ressurs i arbeid med deltakelse, opplevelse og etisk refleksjon.
- å tilrettelegge læringsaktiviteter der barn og elever utforsker og utvikler både tradisjonelle og nye løsninger, skapende uttrykk og sammenstillinger, både ved å gjenskape noe kjent og ved å skape noe nytt og innovativt.
- å lede prosesser fra idé til ferdig aktivitet, resultat eller produkt, der kropp og sanser ses som forutsetninger for elevenes utprøving, læring og mestring. Det omfatter valg av læringsarenaer, materialer/utstyr og arbeidsmetoder, og å støtte barn og elever gjennom å reflektere over og vurdere kvalitet som integrerte deler av prosessen.
- egne praktiske og utøvende ferdigheter der det kroppslige, sanselige og motoriske er sentralt. Det innebærer å beherske metoder, teknikker og verktøy, og å bruke praktisk erfaring og taus kunnskap som ressurs.
- å bruke ulike typer verktøy og ressurser i skapende og utforskende læringsprosesser for å fremme barn og elevers praktiske ferdigheter, kreativitet og kritiske tenkning.
- å ivareta samisk tradisjonell kunnskap og tradisjonelle praktiske og estetiske arbeidsprosesser og læringsformer i tverrfaglig læring og undervisning
- Å kunne nyttiggjøre seg naturbaserte aktiviteter i undervisningen som fremmer kunnskap om hvordan leve med naturen

§ 18-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

Dersom det er en integrert 5-årig masterutdanning, skal utdanningens innhold være:

- Masterfaget (Fag I) skal være ett av følgende: (a) dans, (b) design, duodji/duodje/duedtie, dáidda/kunst (c) drama, film og teater, (d) kroppsøving, friluftsliv, idrettsfag, reindrift og meahcásteapmi (tradisjonell samisk utmarksbruk) (e) mat og helse eller (f) joik, samisk musikk. Masterfaget skal ha et omfang på minimum 120 studiepoeng. Det skal inngå fagdidaktikk i masterfaget (Fag I). Fag II og eventuelt fag III skal være et undervisningsfag eller annet skolerrelevant fag.
- Profesjonsfaget skal ha et omfang på minimum 60 studiepoeng og omfatte pedagogikk og fagdidaktikk.
- Praksisopplæringen skal bestå av minimum 130 dager og være en integrert del av utdanningen. Minst 90 dager skal være i barnehage, grunnopplæringen, både på grunnskolens barnetrinn, ungdomstrinn og i videregående opplæring. Praksis i kulturskole kan erstatte deler av praksis i grunnopplæringen. Inntil 40 dager kan legges til andre relevante praksisarenaer.
- Masteroppgaven skal ta utgangspunkt i fag I og være profesjonsrettet. Den skal ha innslag av praktisk skapende og/eller utøvende virksomhet og bidra til å utvikle praksisfeltet.

Dersom man velger samisk lærerutdanning med praktisk-estetisk profil, er det opp til institusjonen å bestemme hvordan det sikres at utdanningen inneholder fagdidaktikk. Praksisopplæringa gis et omfang som står i forhold til de praktisk-estetiske fagenes omfang og innhold.

Det er også opp til institusjonene å vurdere masterfaget.

§ 19 Praktisk-pedagogisk utdanning – allmenn

Praktisk-pedagogisk utdanning skal rettes mot opplæring på trinn 5–7, trinn 8–10 og trinn 11–13 for studieforbereende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring, samt forberedende og videregående opplæring for voksne. Utdanningen skal tilbys som videreutdanning og kan ha et omfang på mellom 60 og 120 studiepoeng.

Opptakskrav skal være enten avlagt bachelorgrad eller mastergrad, og minst ett relevant fag, i eller i tillegg til graden, som gir kompetanse til å undervise etter opplæringsforskrifta, jf. [forskrift 3. juni 2024 nr. 900 om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa kapittel 12](#).

Videreutdanning som bygger på en bachelorgrad, skal være en integrert masterutdanning med praktisk-pedagogisk utdanning og en profesjonsrelevant masteroppgave. Utdanningen skal oppfylle kravene som stilles til erfaringsbasert eller ordinær mastergrad i henhold til §§ 2-6 og 2-7 i forskrift til universitets- og høyskoleloven.

Videreutdanning som bygger på en mastergrad, skal inneholde en praktisk pedagogisk utdanning som gir pedagogisk kompetanse etter opplæringsforskrifta, jf. [forskrift 3. juni 2024 nr. 900 om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa kapittel 12](#).

Lærerutdanninger for trinn 5–7, trinn 8–10 og trinn 11–13 for videregående studieforbereende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring samt forberedende og videregående opplæring for voksne, kan være videreutdanning og ha et omfang på 60 studiepoeng.

Opptakskrav skal være avlagt bachelorgrad i et fag relevant for undervisning i grunnopplæringen, minst 30 studiepoeng samisk i, eller i tillegg til, graden. Denne videreutdanningen kan avgrensnes til å gjelde fram til 2037. Studenter som søker opptak, må dokumentere samisk språkkompetanse i henhold til opptakskravene.

Praktisk-pedagogisk utdanning skal inneholde minst 30 studiepoeng pedagogikk, 30 studiepoeng fagdidaktikk, og skal gi kompetanse til å undervise etter opplæringsforskrifta.

§ 19-1 Utdyping av kjernekompetanser

Utdanningen skal utvikle kjernekompetanser slik de er beskrevet i § 4 og spesifisert i §§ 13, 14, 15 og eventuelt også §§ 17 og 18.

§ 19-2 Særlige bestemmelser om utdanningens innhold

Ingen særskilte føringer.

§19-3 Unntak

En alternativ plassering dersom den ikke kommer i selve forskriftsteksten, jf. § 10

Som midlertidige ordninger har departementet åpnet for følgende:

Lærerutdanninger for trinn 5–7, trinn 8–10 og trinn 11–13 for videregående studieforbereende utdanningsprogram og fellesfag i videregående opplæring kan være videreutdanning og ha et omfang på 60 studiepoeng. Opptakskrav skal være avlagt bachelorgrad i et fag relevant for undervisning i grunnopplæringen, minst 30 studiepoeng samisk i, eller i tillegg til, graden.

Denne videreutdanningen kan avgrenses til å gjelde fram til 2037. Studenter som søker opptak, må dokumentere samisk språkkompetanse i henhold til opptakskravene.